BIBLIOTECA CENTRALĂ „ASOCIAȚIUNII" SIBIU

Anul al 54-lea | 16 Pagini | EXEMPLARUL { In România: 3 lei / In străinătate: 6 lei | 16 Pagini | Nr. 256 Vineri 17 Septembrie 1937

Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. No. 120.288/932

ABONAMENTE ÎN ȚARA Lei 200 pe 3 luni Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80 în străinătate în raport cu tariful poștal și valuta

UNIVERSUL

ABONAMENTE LA „VESELIA" „UNIVERSUL COPIILOR" ȘI AL TINERETULUI" ZIARUL CĂLĂTORIILOR Câte 220 Lei pentru 12 luni în țară

FONDATOR: LUIGI CAZZAVILLAN

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25

CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

DIRECTOR: STELIAN POPESCU

PREGĂTIRI

Intr'o corespondență detailată din Berlin, referitoare la preparativele în vederea marilor manevre militare, se zugrăvește între altele spectacolul unui simulacru de atac aerian asupra capitalei Reich-ului.

Sirene prevestitoare, măști proteguitoare, aranjarea locurilor de refugiu betonate, sunt atâtea amănunte de cari au ținut seama nu numai germanii, dar toate statele cari privesc îngrijorate neîncetata frământare de sub cerul tulbure al politicii internaționale.

Sunt pregătiri pe care oficialitatea nu numai că nu e ținută să le dea în vileag, dar e obligată să păstreze în jurul lor secretul cel mai desăvârșit.

Cu totul altfel se prezintă lucrurile când e vorba de participarea efectivă a poporului la propria sa apărare.

Războiul chimic, răspândirea gazelor otrăvitoare ori incendiare, lansarea bombelor din avioane, formează partea cea mai gravă a războiului modern și conducători țărilor s'au gândit la toate mijloacele defensive spre a pune populația civilă la adăpost de atacurile vrășmașe.

In această materie, fără să ne gândim o clipă că toți cei cari poartă răspunderea ar lipsi dela datoria lor și nu ar fi luat măsurile tehnice necesare, ținem să subliniem însă că s'au făcut prea puține lucruri pentru educarea publicului, pentru pregătirea civililor în vederea tuturor eventualităților.

Câți dintre particulari știu ce e o mască împotriva gazelor și ce trebue să facă în momentul când s'a ivit pericolul ?

Să nu ne facem iluzii !

Vrem pace, vrem liniște, vrem consolidarea României întregite și politica externă a țării noastre a fost diriguită în permanență spre țelurile pacifice bazate pe respectul tratatelor și integritatea fruntariilor.

Dar eventualitatea unei conflagrațiuni izolate, care ar propaga mai departe focul, nu este esclusă și prevederea elementară ne impune să fim perfect pregătiți în toate domeniile apărării naționale.

In fiecare zi, telegramele anunță, paralel cu știrile referitoare la conflicte locale și veștile privitoare la descoperirea a noui mijloace, din ce în ce mai perfecționate, ce vor fi puse la dispoziția viitorilor beligeranți.

Puterea toxică a gazelor este înspăimântătoare și zilnic se inventează altele noi, mai ucigătoare decât celelalte.

Să fim pregătiți nu numai tehnicește, dar și în punctul important al luminării masselor mari ale poporului, cu atât mai mult cu cât astăzi atacurile se fac brusc, fără declarații și deci fără a se lăsa țărilor neprevăzătoare nici măcar posibilitatea unei pregătiri de ultimă oră.

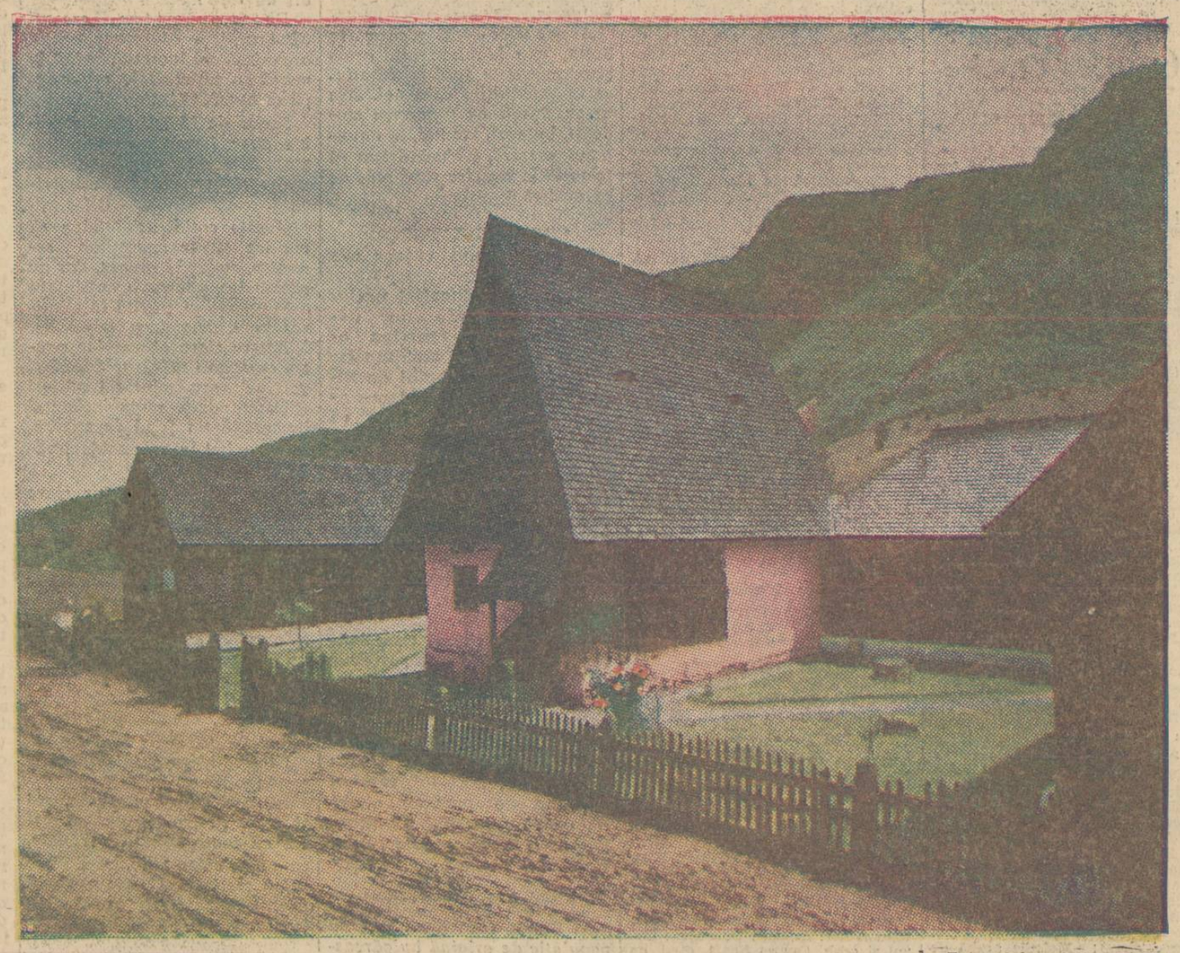

CASA LUI AVRAM-IANCU, LA VIDRA — Foto. Arh. ALEX. PETIT

MĂRTURISIRI

de EMANOIL HAGI MOSCO

„Fiecare pasăre după limba ei piere" zice pe bună dreptate Românul. In ziua de 3 Septembrie s'a ținut la Sfântu Gheorghe congresul partidului maghiar din România. Era firesc ca toate cele răfuite acolo să stârnească un deosebit interes în ceeace privește felul cum socotește maghiarimea oficială să ducă traiul cu Românii, în hotarele țării întregite, mai cu seamă că acel congres era un răspuns dorinței — deși neexprimată, dar destul de străvezie — de apropiere de Ungaria a Micii Ințelegeri în conferința dela Sinaia. Ce era de prevăzut s'a întâmplat : slabele încercări de împăciuire ale unora au căzut sub povara pornirii dârze de învrăjbire a altora.

In preajma deschiderii congresului, s'a ținut o consfătuire, în Arcuș, sub președinția contelui Bethlen, la reședința baronului Bela Szent-Kereszty, român după mamă, deputat și tot odată nepot al baronului Szigmond Szent-Kereszty, președintele juraților cari au osândit la Cluj, în 1894, pe semnatarii faimosului „memorandum" al românilor către împăratul Francisc-Iosif. In acea consfătuire, bunul simț al acelora cari au arătat că în clipele de față, a nu pricepe că o destindere ar fi ușurat situația internațională a Ungariei, a fost înăbușit de simțiminte ca acelea de care este însuflețit d. Iosif Sandor, senator.

D-sa a amenințat cu părăsirea partidului, arătând — ca orice rob al electoratului — că o atmosferă împăciuitoare ar primejdui nu numai înrîurirea electorală a partidului, dar însăși ființa lui !

Ca urmare comitetul de conducere al partidului a luat hotărîrea să înainteze Suveranului un „memoriu" cerând ca maghiarimea din România să fie apărată împotriva : guvernului, presei și opiniei publice. Mai mult chiar, d. dr. Paàl, senator, a propus o moțiune primită de congres, prin care se hotărăște că : dacă guvernul împiedică publicarea acelei moțiuni în ziarele ungurești, [illegible] cere guvernului să oprească, prin cenzură, cele scrise în ziarele românești, sub cuvânt că ele ar înteți vrajba cu minoritățile, moțiunea să fie trimisă străinătății. Vechea greșită, nepolitică și nefolositoare procedare de până acum. Și câte alte cuvântări nu s'au rostit la congres.

Pe de altă parte, d. Elemer Iakabffy, directorul revistei „Minoritatea maghiară" din Lugoj a arătat cât de multe plângeri maghiare au fost respinse de Societatea Națiunilor, fapt pentru care socotește ca de neapărată nevoe, reformarea procedurii de primire a plângerilor, făcând apel în acest scop la influența Angliei ocrotitoare a minorităților din alte țări.

Iată dar, că nu dela noi pornește ura și teama unei înțelegeri. Fără a iubi pe maghiari, putem trăi cu dânșii, dovadă ușurința cu care ei

(Continuare în pag. 2-a)

Uluitoarele descoperiri din Cadrilater

Cine întreține focarele de iredentă bulgărească

Când arătam zilnic, timp de 10 ani, existența unor puternice focare de comunism și de iredentă bulgărescă în Basarabia, nu eram crezuți, sau relatările noastre erau primite cu ușurință.

Când arătam alcătuirea acestor organizațiuni menite să sape temelia statului național, eram tratați drept nebuni.

Acum oare a înebunit toată țara ? Pentrucă este un mare adevăr : Conștiințele românești de pe întreg cuprinsul țării s'au mobilizat !

La fel arătam, ani dearândul, că liceele și gimnaziile particulare din Cadrilater sunt focare de iredentă bulgărească întreținute de oficialitatea din Bulgaria.

Arătam că iredentele bulgărești lucrează mână în mână cu organizațiile comuniste din Basarabia.

Unele descoperiri și unele procese cari s'au judecat ne-au dat dreptate.

Cititorii noștri n'au putut lua cunoștință de ele pentru că am fost cenzurați. Așa am pățit cu o descoperire dela Bolgrad, ca și cu alte multe descoperiri, cari au avut darul să trezească în ultima vreme și atenția oficialității noastre.

Uluitoarele descoperiri de la Silistra, privind focarele de iredentism bulgăresc din gimnaziile și liceele particulare bulgărești, ne dau din nou dreptate.

Din vastul material pe care l-am adunat și-l vom publica, desprindem deocamdată următoarele fapte :

Pentru camuflarea importantelor sume primite de peste graniță, comitetele școlare ale acestor licee bulgărești procedau în felul următor :

Se cerea părinților câte o subvenție, și bulgarul cetățean român dona câte 100 de lei.

El primea însă chitanța în care se trecea o donațiune de 10.000 lei.

Mai mult, sunt mulți părinți cari au primit chitanța în care s'a trecut suma reală adică 100 de lei, iar în cotor s'a operat 20.000 de lei și astfel, cifrele adunate arătau subvenții localnice de sute de mii de lei, în realitate bani veniți de peste graniță.

CUM SE POATE LUA UN BACALAUREAT

Ne-am trezit la un moment dat în Cadrilater cu un formidabil număr de intelectuali, pe când românii erau trântiți la examenele de bacalaureat.

Pentru ca absolvenții liceelor bulgărești să poată pătrunde în Universitate fără riscul bacalaureatului, s'a recurs la un procedeu ingenios.

In comisiunile unde nu s'au găsit „cozi de topor", ca să asculte intervențiile politice sau sunetul banilor, absolven-

(Continuare în pag. 2-a)

Frământări internaționale

—oxo—

Ședința de deschidere a sesiunii Societății Națiunilor a evidențiat, dela început, baza frământărilor internaționale cari neliniștesc omenirea : președintele în funcțiune, reprezentantul Spaniei comuniste, d. Negrin, a fost acuzat de reprezentanții Spaniei naționaliste printr'un document înmânat delegaților tuturor statelor, a fi instigatorul terorismului în Spania.

Prezenat la Geneva a delegației oficioase a guvernului naționalist spaniol, în frunte cu ducele de Alba, a pus pe tapet problema, care desparte Europa în două tabere distincte, pe tema primejdiei comuniste.

Punctul de vedere precis, hotărît, al Germaniei, Italiei și Japoniei, a fost scos din nou în lumină de cancelarul Hitler în discursul pe care l-a ținut la Nuernberg cu prilejul închiderii congresului național-socialist.

Cancelarul a arătat că Germania nu luptă pentru corectarea frontierelor, ci pentru a birui o boală universală, bolșevismul internațional și revoluționar, acuzând democrația că înăbușe, puțin câte puțin, voința de rezistență în fața revoluției universale.

Insistând și repetând declarații pacifice, contestând intenția de izolare ce se atribuia Germaniei, aducând elogii Franței, d. Hitler a precizat că așa cum Anglia și Franța nu vor o deplasare a relațiilor dintre puterile europene în favoarea Germaniei sau a Italiei, nici Germania nu dorește o deplasare de forțe în favoarea puterii bolșevice cu o singură centrală, dar cu multe sucursale.

Acest ultim punct de vedere ar putea fi socotit drept o pledoarie a părților interesate, dacă nu ar fi fost de multă vreme exprimat cu claritate de majoritatea presei franceze.

Sub titlul „Telul Sovietelor și complicilor lor" „Le Jour" sub semnătura directorului său d. Leon Bailby, scrie între altele :

„Orice eveniment, care face să se certe două puteri europene și în special Franța cu unul dintre vecinii săi, nu va putea decât să grăbească ora în care, după socotelile Moscovei, regimul burghez dela noi se va prăbuși.

In clipa de față — tot după socotelile mai mult sau mai puțin aventuroase ale Sovietelor,— Italia și Germania, cari au declarat că nu pot accepta ca dictatura proletariatului să fie impusă poporului francez, vor cădea de acord spre a opera la noi ceeace se numește o restabilire a ordinei interioare.

Astfel, orice ar face Franța pentru a se apăra contra invaziei străine sau contagiunii bolșevice, Stalin socotește că el nu are decât de câștigat dintr'o aventură, orice războiu fiind, prin definiție, agentul unei revoluții.

Aceasta nu va împiedica pe comuniștii dela noi de a repeta că prietenia Sovietelor pentru Franța este de nesdruncinat și că noi avem tot interesul să ne legăm cu ei, mai strâns încă, printr'un acord militar.

In ziua în care vom fi semnat acest contract, francezii mobilizabili vor face bine să-și ungă bocancii. Dacă sunt lăsate Sovietele să ducă Europa după modelul lor, războiul e pe mâine".

Marele „Le Temps" scrie :

„Spiritul războinic („belicismul") al adeptilor internaționalei a III-a se exprimă acum în toată libertatea, fără vreo zadarnică precauțiune oratorică ; comunismul ia în Franța, în mod public, înfățișarea care, în realitate, întotdeauna i-a fost proprie și devine oficial partidul războiului.

„L'Humanité" de astăzi publică o diatribă uluitoare contra politicii guvernelor francez și englez cari, „așa de grăbite de a blama inițiativa sovietică, au... acumulat gratificațiile la picioarele Duce și ale Führerului". Atitudinei guvernului țării lor, comuniștii îi opun, spre a o glorifica, pe aceea a Rusiei. „La aceasta să se gândească diplomații înainte de reuniunea dela Nyon" — scrie foaia bolșevistă : în afară de calea indicată de U.R.S.S., nu e pentru omenire, decât imprudență și aventură... Să se asculte glasul puternic al U.R.S.S.".

In mod vădit partid de război, comunismul francez nu se ascunde de loc de a fi partidul străinătății"

Atentă la frământările internaționale, România urmând politica sa de pace și de bună înțelegere cu toți vecinii săi, nu se amestecă în treburile interne ale nici unui stat, fiecare popor având dreptul să-și aleagă ori să îngădue, conducătorii și forma de guvernământ pe care o socotește potrivită intereselor și propășirii lui.

Marele ziar englez „Times", exagerează când afirmă că România s'ar teme — din punctul de vedere al legăturilor externe — de accentuarea influenței extremei stângi în Franța. Are dreptate când spune că și noi, ca orice alt stat, avem datoria să examinăm în permanență poziția țării noastre în chestiunile externe. Aceasta nu înseamnă că România, care, pe teritoriul ei este hotărîtă să lupte cu orice chip pentru menținerea actualului sistem de guvernare monarhic și constituțional, cu biserică de stat — deci împotriva oricărei tendințe bolșevice — ar intenționa să-și schimbe, dela o zi la alta, poziția în politica exernă, după felul nostru de a ne dirigui în politica internă a regatului român.

I. VION

ACCIDENT DE AVION LA SF. GHEORGHE

13 Septembrie

Cu ocazia meetingului de a[illegible] care s'a desfășurat în localitate, s'a întâmplat un accident.

Aproape de sfârșitul meetingului, dintr'un avion pilotat de d. Șt. Simion, urma să se arunce cu parașuta d. lt. Pârvulescu.

Dar, numai la câțiva metri de pământ, avionul a dat peste un gol de aer, din care cauză a aterizat forțat.

D. lt. Pârvulescu s'a ales cu o rană la mână și cu alta la cap.

Roțile și aripa dreaptă a avionului au fost sfărâmate.

—oxo●oxo—

Ploi și furtuni puternice în Herțegovina

Belgrad, 14 (Radio-Central). — In toată Herțegovina, bântuie de Duminică ploi și furtuni puternice.

Apele rîului Naruta au crescut peste măsură, iar o parte a orașului Mostar e sub apă.

Linia ferată Sarajevo-Dubrovnik a suferit stricăciuni.

Din această cauză a deraiat un tren, provocând moartea a două persoane.

—xxx●xxx—

In Irak, se pusese la cale un complot pentru răsturnarea regelui

Londra, 14 (Radio Central). *Din Bagdad se anunță că în casa fostului șef al Irakului, generalul Bekir Sidki, care, după cum se știe, a fost asasinat, s'au găsit documente din care rezultă că se pusese la cale un complot pentru răsturnarea regelui și proclamarea republicii.*

SCRISORI DIN PARIS

Un discurs funebru al d-lui Daladier

de RENE SAIVE

Guvernul Chautemps a ajuns la putere tocmai la timp ca să salveze Franța dintr'o situație critică. Măsurile financiare pe care a trebuit să le ia sunt aspre, aproape crude, dar erau necesare. Azi e vorba de a stărui în această sforțare. D. Georges Bonnet a înștiințat pe francezi în următorii termeni :

„Recunosc, a declarat ministrul finanțelor, că opera săvârșită rămâne fragilă. Ar fi repede amenințată, dacă Franța întreagă n'ar simți adânc necesitatea de a lucra în ordine, în liniște și legalitate. Greutățile externe complică și așa îndeajuns sarcina ministrului de finanțe. Guvernul nu va putea accepta tulburări sau dezordini interne".

Este sigur că chestiunea mediteraneană pricinuește acum multă îngrijorare bărbaților de stat francezi: mai mult decât oricând simt necesitatea ordinei sociale și a uniunii tuturor forțelor naționale. Totuși, aceiași bărbați de stat se găsesc în fața unei situații politice destul de ciudată. Reprezintă Frontul popular. Guvernează în numele Frontului popular. Și Frontul popular, deși nu mai e decât o lună până la alegerile cantonale, n'a reușit încă să se pună de acord în privința unui program comun.

Pentru comuniști, campania electorală care s'a deschis va fi o ocazie excelentă de propagandă. Partidul comunist lasă să se înțeleagă că radicalii și socialiștii au trădat Frontul popular. Va cere, deci, în fața alegătorilor, aplicarea integrală a programului deliberat pe vremuri în comun, executat în parte de Léon Blum și întrerupt de guvernul Chautemps. Partidul comunist va profita, pe de altă parte, de campania electorală spre a „realiza uniunea politică atât de dorită de socialiști, de comuniști și de massele populare franceze". După cum se vede, comuniștii sunt tenaci: vor neapărat să înfăptuiască acest partid unic, care îi va scăpa de partidul socialist ce-i stingherește. Dar partidul socialist se apără tot mai energic.

In dorința lui de a fi pe placul „masselor populare", partidul socialist merge cam departe. Partidul comunist se va mulțumi să ceară aplicarea integrală a programului Frontului popular. Partidul socialist va cere, în schimb, o extensiune a acestui program. Va cere, în special, o serioasă limitare a puterilor Senatului — ceeace radicalii nu vor primi niciodată și naționalizarea bogățiilor naturale și a marilor întreprinderi monopolizate: mine, îngrășăminte și produse chimice, transporturi și asigurări. Va cere, deasemenea, controlul stabilimentelor de credit.

(Continuare în pag. 2-a)

Castelul din Lany, unde a murit Masaryk

Un tanc petrolifer controlat lângă insulele Mitilene

Constanța, 14 Sept.

Azi după amiază, a venit în portul nostru, tancul petrolifer „Pegasus", sub pavilion englez, care, după cum am anunțat la timp, a fost oprit în apropierea insulelor Mitilene de un vas de război și controlat dacă nu cumva ducea benzină în Spania comunistă.

Marinarii ne-au declarat că n'au putut stabili naționalitatea vasului, al cărui pavilion nu se zărea bine.

Amânarea sesiunii Sf. Sinod

Azi Joi, urma să se întrunească Sf. Sinod.

Deoarece, zilele acestea, mitropolitul ortodox Dionisie al Poloniei va face o vizită în țara noastră și în special I. P. S. Patriarh Miron, ședința Sf. Sinod s'a amânat la 23 Septembrie, când va avea să rezolve și examinarea canonică a arhimandritului Ciofron, ales episcop militar.

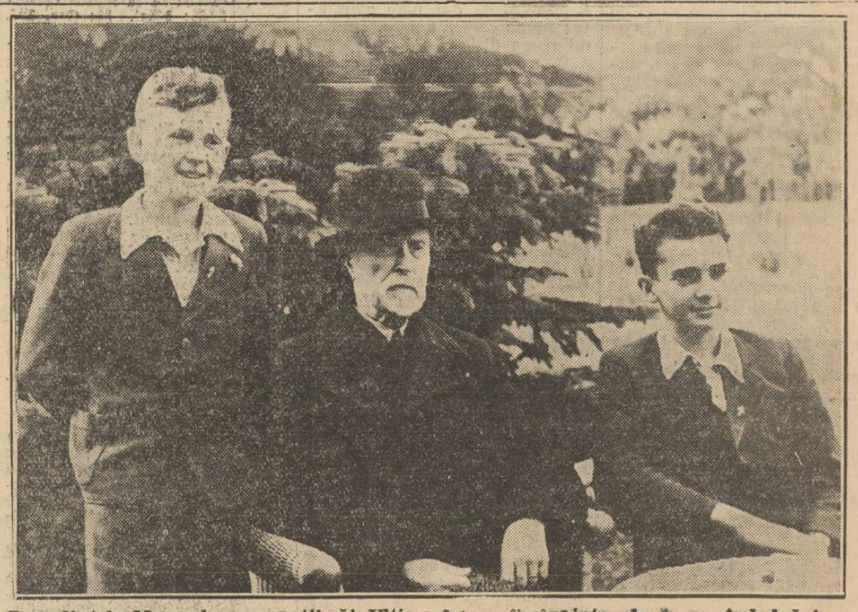

Președintele Masaryk cu nepoții săi. Ultima fotografie înainte de a se îmbolnăvi, 3 August 1937, la Lany